

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDOMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Tovább a nemzeti — élet útján!...

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Lukács László pénzügyminiszter a pénteki ülésen többek közt a következőket mondta: „Ami pedig a mi saját speciális politikai viszonyainkat illeti, miután látjuk, hogy több mint egy évtized óta a katonai kérdés képezi azt a követ, melyben megbotlunk mindannyian és amelyen nem tudunk tulmenni, amely mindaddig, míg közéletünkben nem elimináltatik, a parlament normális működését akadályozza, azt hiszem, hogy nekünk mindannyiunknak arra kell törekedni, hogy felhasználjuk az alkalmat, hogy ezt a nehézséget, ezt az akadályt, mely a pártalakulásokra is döntő befolyással van — a mi politikai életünkben minél előbb elimináljuk“.

Ha ez alkotja Lukács Lászlónak és vele együtt az egész kormánynak meggyőződését, akkor valóban ki van jelölve az út, amelyen a kormánynak járnia kell.

Az ellenzék minden pártja elismeri annak szükségét, hogy a véderő reformáltassék és oly mérvben erősíttessék, amilyent a körülöttünk lévő államok fegyverkezései elkerülhetlenné tesznek.

Maga a cél ellen tehát nincs kifogás, de ennek előéréseért bizonyos igényeknek kell eleget tenni és azoknak, akik a véderő állapotáért felelősek, legszorosabb köteleességek megfontolni azt, vajjon mi helyesebb: az-e, hogy bizonyos elkerülhetetlen feltételeknek elég tétessék-e, vagy pedig az, hogy ezek elől minden érvelést kizáró makacssággal magukat elzárva, évekig hagyják hervadni magát a hadsereget.

A kormány olyan ellenzékkel áll szemben, amelynek nagyobbik része hasonlóképen át van hatva attól a meggyőződéstől, hogy végre a katonai kérdést, hacsak lehet, a nemzet ép testén ejtendő végzetes sérelem nélkül eliminálni kell, hogy ne álljon a nemzet útjában folyvást az a kö, amelyről Lukács László beszélt, amelybe mindnyájan bele botlunk.

Mi az a végzetes sérelem, amit a nemzeti élet testén semmi esetre sem szabad ejteni? Az, hogy képződjék a nemzet testében egy holt pont, melyet már többször említettem és amely erkölcsileg és anyagilag is holt pont lenne, úgy, hogy a nemzeti élet normális fejlődését állandóan veszélyeztetné.

Nem lehet azt megengedni, hogy lehessen a nemzeti életnek olyan tere, amelyre nézve végleg bebizonyuljon, hogy e téren a nemzeti akarat a legkisebb mérvben sem érvényesülhet.

Állandó veszedelmet alkotna ilyen dolog a mi nemzetünkben sokkal hatalmasabb és erősebb nemzetek életében is,

mert belevinné abba, mint idegen és elkülönített szervezetet, az állami életnek épen azt a szervét, amely hivatva volna az állami életet védelmezni, de amely így beékelve az állami testbe, mint örökös fenyegetés állná útját az állami szervek egyöntetű és harmonikus fejlődésének.

Más szavakkal az a kérdés, mely több mint egy évtized óta a parlamenti működés normális lefolyásának útjában van, ne úgy oldassék meg, hogy e megoldás a nemzeti jogok és kívánságok teljes és rideg leveretését jelentse. Ha már olyan szomorú a mi speciális helyzetünk, hogy nem lehet a legtermészetesebb nemzeti vágyódásokat sem érvényesíteni, legalább alkuval végződjk a kérdés megoldása.

Ennek útját iparkodtunk és iparkodunk egyengetni én és barátaim, midőn a teljesítendő kívánságokat oly abszolút minimumra szorítjuk, hogy e minimum tulajdonképpen nem is képez ellenzéki programot, hanem a legszorosabb kormányzási köteleiséget.

Midőn mi azt követjük, hogy a nemzet létező jogállománya ne csorbitassék; midőn azt kívánjuk, hogy a többség valósítsa meg saját maga által vallott programját — akkor valóban el nem képzelhető az, hogy erre mit válaszolhatnak azok, akik úgy gondolkoznak, mint ahogy magát e soraim élén idézett mondatokban Lukács László kifejezte.

De nemcsak a mi pártunk kívánságaira áll az, hogy ezeknek teljesítése a lehetőségek körén belül mozog, hanem áll ez a függetlenségi és 48-as (Justh) párt által előtérbe tolt feltételre nézve is. Mert annyi feltétlenül bizonyos, hogy a választói jog úgy, ahogy most van, tovább nem maradhat és hogy ennek reformálása tovább nem késhet. Arra nézve pedig, hogy miképen reformáltassék, majd meg fog nyilatkozni a nemzet akarata. Ugy, hogy tulajdonképpen az állhatatos ellentállás azzal szemben, hogy ez az okvetlenül megoldandó kérdés is napirendre tűzessék — nem más, mint a „csak azért is“ vituskodásnak megnyilatkozása. Hiszen mindenkoron tárgyalattak és tárgyalathatnának most is egyidejűleg fontos kérdések, úgy a bi ottságokban, mint a plénumban, kivált mikor olyan kérdésekről van szó, amelyek kiterjedése olyan nagy, hogy ha ezek megoldásáig másról nem lehetne szó, akkor minduntalan megakadhatna a parlamenti élet.

Legyen mindenki tisztában azzal, hogy mi teljes tudatában vagyunk annak a ténynek, hogy a véderőreform-javaslatban ezidő szerint oly célok el nem érhetők, amelyek szánnunkra e javaslatot elfogadhatóvá tennék.

A mi elvi álláspontunk első sorban az, hogy ha állam vagyunk, akkor hadseregünknek kell lenni. Hitünk szerint

csak úgy tudnók teljes erővel és teljes eredménnyel teljesíteni az 1723-iki pragmatika szankciónak nevezett törvények által magunkra vállalt kölcsönös védelmi kötelezettséget, ha e kölcsönös védelmet olyan haderővel eszközölhetnénk, amelyben benne volna egész teljességben a harcias magyar faj nemzeti jellege, lelkesedni tudása, nemzeti harcmódorának megfelelő szervezete és begyakorlása és a magyar haderő nem lenne olyan kaptafára huzva, amely annak legbecesebb védő és támadó tulajdonságait már előre is megsemmisíti.

De igen jól tudjuk azt, hogy a mi hivatásunknak nem szabad az elvek fönttartásában kimerülnie — bár az elvek fönttartása és az ősi nemzeti szellem megőrzése már egymagában is magas sztoz hivatás — és a nemzet jövőjével szemben tartozó szent kötelességnek teljesítése.

Mi tehát mint gyakorlati téren mozgó párt, amely a fokozatosság elvét teljes határozottsággal magáévá tette, egyelőre a nemzeti államiság jogainak sokkal szűkebb keretű érvényesüléséért tudunk és akarunk küzdeni.

Megtudjuk határozni e szűkebb érvényesülések keretét és csak a hagyományos elfogultság mondhatja e meghatározás után, hogy az ily szűkebb körü érvényesülések útját állhatják a hadsereg olynemű egységének, amelyet a mostani hadvezetőség feltétlenül szükségesnek és nélkülözhetetlen erősségnek tart. Csak közbevetőleg jegyzem meg, hogy az így felfogott egység tulajdonképpen nem erőt, hanem gyengésséget képez, mert egy hadsereg, mely oly heterogén természetű és jellemvonásu elemekből áll, mint ezé a két állam monarchiáé, csak akkor volna igazán erős, ha mindenik elem érvényesíthetné a benne rejlő erőket ama bizonyos egységes fővezérlet alatt, melyet a törvény a király kezébe ad.

De a jelen viszonyok közt minderről nincs szó, hanem arról, amit maga Lukács László jelzett: hogy eltávolíttassék a nemzeti haladás útjából a lehető legkisebb kártétellel az a katonai kérdés, amelybe egy évtized óta folytonosan belebotlunk. Viselje e kérdés megoldási módjáért a felelősséget az, akit illet, — a nemzet pedig végrevalahára mehessen tovább a maga nemzeti élete útján.

— **A miniszterelnök** szembajából való felgyógyulása után vasárnap kihallgatáson volt a királynál és hétfőn a képviselőházban is megjelent. A kormányelnök a béke eszközésére tarsolyában valamit tartogat, a mellyel az ellenzéket a katonai javaslatok átengedésére szeretné rábírni. A két függetlenségi párt megszabta feltételeit s ha akár az egyik, akár a másik álláspontját a kormány feltételei nem fedik, a békekésé ábránd marad s nincs kizárva a képviselőház feloszlata és új választások elrendelése.

Miért haláttalan az orvosi pálya nálunk!?

(F. É.) A történelem is igazolja, hogy még a legnagyobb hősök is réttegtek a haláltól akkor, mikor az kivédhetetlenül, szinte orozva tört az emberre. Hiába, bátorság ide, bátorság oda, a halál fényes kaszájával nem tartozik a legkellemesebb látványok közé még akkor sem, ha az a szomszédnál tisztább; még kellemetlenebb azonban, ha az a mi portánkon kopogtat. S éppen ezért nem kell csodálkoznunk azon, ha még a legintelligensebb ember is rétteg attól a pillanattól, amikor megismerője lesz annak az idegen országnak, melyet a népnélvén a másvilágnak neveznek.

S még is, ha összevetjük, hogy ugyszólván minden ember rétteg a haláltól; ha szemléljük, hogy minő urra tud lenni ez az idegen nagyhatalom az embereken, csodálkozással láthatjuk, hogy mily kevés intézkedés történik arra, hogy ez a kellemetlen vendég minél később jelenjék meg háznál; minő kicsiny védelemre szorítunk, hogy gátat vessünk tobzódó uralmának.

Különösen a kisebb helyeken, a városoktól messzebb fekvő tanyákon, falvakban láthatjuk, minő irtózáttal viseltetnek a gyógykezeléssel szemben; minő keveset szánunk arra, hogy megrongált egészségüket helyreállítsák.

A gazdaember, ha véletlenül a szérűn, avagy az aratásnál meghül, dehogya is menne azonnal orvosért, hanem ha egyáltalában tesz valamit, úgy elmegy a falubeli javasasszonyhoz, aki azután valamelyes vajkos szerrel meggyógyítja, ha a természet is úgy akarja, vagy pedig siettetli a fekete kaszás eljövételét. Az orvos, az meg csak hadd kártyázzék tovább is nyugodtan a kaszinóban; ilyen katonadolog miatt ugyan nem fogják háborgatni.

S a legszomorubb a dologban, hogy tanuló-ifjuságunk mindezzel tisztában van s mindegyre jobban veszi kedvét az orvosi pályától, mely a mai megdrágult életviszonyok mellett, nem adja azt a kereseteket, melyet azzal a sok tanulással, kinlódással kiérdemelt s a melyet társadalmi állása megkövetel tőle.

Az egyetemeken az orvosi fakulás hallgatói mindegyre csökkennek; mindig kevesebben s kevesebben mennek erre a pályára s ma holnap már ott fogunk tartani, hogy állami ösztöndíjakkal kell majd a tanuló ifjuságot az orvosi pályára csábítani.

Vajjon az intelligenciával, a nép tanultságával s mivelődésével áll-e egyenesen arányban a halálozási statisztika? A tudomány s tapasztalat azt bizonyítja. Minél műveltebb valamely ország társadalma, annál kisebb a halálozási arány s minél műveltebb, minél balkánibb az állam, annál nagyobb a halandósága.

S íme, most vagyunk annál a pontnál, mely beigazolja, hogy a nép műveltségének az a kiinduló pont, amelynek következménye, hogy többet törődik az állatai egészségével, mint a sajátjával s családjáéval, hogyha a disznó, ló, ökör megbetegszik, az állatorvos azonnal ott terem, mert ha az elhull, csak drága pénzért vásárolhat, ellenben ha közölök betegszik meg valaki, azt egyenesen a gondviselésre bizza. Az Ur adta, az Ur el is veheti! — mottóval.

A népet kell művelnünk, azt kell kitanítanunk arra, hogy az emberélet ma már nem ingyenes valami, az is pénzbe kerül, sőt sokba, s ha az ember közül megbetegszik valaki, annak gyógykezeléséről is gondoskodnunk kell, nem csupán a színleg drága, de emellett értéktelen állatokról.

Mikor érjük mi meg azonban azt az időt, amikor a mi országunk lakossága is tudatára jut annak, hogy betegségét orvos-sal s ne vajakos asszonnyal kezeltesse?

Nem türnek romlatlan erkölcsi tisztaságot...

Az Országos Kaszinó vasárnap délután Gróf Teleky Géza elnöklésével tartotta meg ezévi közgyűlését Budapesten. A választmány rendes tagjai sorába Ugron Ákos, Udvarhelyvármegye v. főispánját is beválasztották. Este 9 órakor lakoma volt, a melyen Dr Wekerle Sándor, a kaszinó igazgatója nagyérdéki beszédet mondott. Többek között így szólt:

— Harmincadszor gyűltünk egybe közgyűlés esténket megünnepegni. Nekem az a szerencse jutott, hogy harmincadszor szólhatok itt fel. Ezután a kaszinó feladatairól szólt a társadalommal szemben. Miután rámutatott arra, hogy ha azt akarjuk, hogy csendes és biztos legyen a fejlődés és ne előre kiszámíthatatlan evolúció véletlenek tegyék ki közállapotainkat, ha valóban azt akarjuk, hogy az az újra megerősödött társadalom folytatója, megóvója, ápolója legyen, ami megszentelt nemzeti hagyományainknak: akkor le kell végleg tennünk arról a régi felfogásról, amely uri és nem uri foglalkozások közt tesz különbséget és minden teret el kell foglalnunk. De viszont ügyet kell vetni arra, hogy minden foglalkozásból csak az erkölcsi tényezőket, a mindenki által tisztelt munkát vegyük át.

Az a minden munka nélküli nyereségvágy, az az anyagi javak utáni módnélküli vágyakozás, az anyagi javaknak minden változtatás nélküli felhalmozása, hogy ne mondjam összeharásolása, valóban nagy bajokként és beteg tünetekként jelentkezik társadalmunkban, hátrányos visszahatással vannak és meglazítják a művelt osztályoknak is erkölcsi fölfogását. Nem abszolút, hanem relatív mértékét állapítják meg az erkölcsi kvalifikációnak; azzal védekeznek, hogy mások is hasonló hibákat követnek el. Nem türnek köztekinélyt, romlatlan erkölcsi tisztaságot, hanem minden irányban a gyanúsítás fullánkjaikat bocsátják ki, hogy mindent lerántsanak, mert csak az általános mocsok lavínája képes elfedni különben kidomborodó erkölcsi hibáikat.

Az ingyenes szolgáltatásoknak, az ellenérték nélküli pénzszerzésnek elfogadása a nélkül, hogy a pénz eredete vizsgálódás tárgyává tételnek, már a műveltebb osztályokban is mindinkább lábra kap. Én majdnem megdöbbenve látom előre törni azt a jogi nézetet, mint hogyha a pénzszerzésnek meg nem engedett módzatai csak a saját részünkre való pénzszerzésben lennének tiltottak, de a mások részére, vagy bizonyos szempontok érvényesítésére való pénzszerzésnek nincsen tilalomfaja.

Legyünk tisztában, a művelt osztályok erkölcsi érzületének meglazulása hatványozottan jut kifejezésre a kevésbé művelt osztályokban és a bűnkronikákban nyilvánul meg és nyer valódi kifejezést e körök részéről.

Legyünk tisztában, hogy ma, midőn a nyers erőnek, a közönséges munkának értéke ugysí fokozott mérvben tolul előtérbe a szellemi munkával, a szellemi értékkel szemben, akkor ezek csak úgy tudják megóvni felsőbbségüket, befolyásukat, vezető képességüket, ha merőben tiszta és szilárd erkölcsökre vannak alapozva.

Ezekkel a meglazult fogalmakkal, ezekkel a kórtünetet képező társadalmi jelenségekkel szemben tartunk magasan és kristálytiszta az erkölcsi érzületet társadalmi életünkben és közéletünkben, mert hazánk javát szolgáljuk, a jövő biztosítékait munkáljuk akkor, ha ennek a nagy társadalmi körnek megtisztult erkölcsi felfogását bocsátjuk ilyen értelemben a magyar közéletnek és a magyar társadalomnak vérkeringésébe.

Erős, bátor szavak. Nagy és mély értelmű kijelentések. Vágha megértenék és követnék az ország urai — kivétel nélkül! Mert jó példa-adás hiányában elpusztul a nép, széttűlik az ország. Vezérek, igazi becsületes önzetlenséggel dolgozó vezérek kellenek — minden téren!

Előadás Etéden.

A 48000—1904. sz. miniszt. rendelet.

Igaza van Ruskinnak, mikor a „Politikai oeconomia alap elvei” c. művében a gazdaság fogalmát oly erősen meghatározza ama rövid mondattal, hogy a gazdaság nem egyéb, „mint értékes dolgok a derék ember kezében”. Mily gondolat, mily erő és az ember egész egyénisége van beleállítva e mondatba a nemzeti gazdaságtanba. Amde éppen ez a baj, hogy a mit Ruskin néhány szóval kifejez, ritka megtalálni, mert a hol értékes dolgok vannak, ott rendesen a derék ember hiányzik, — viszont ahol az utóbbi akarná helyét betölteni, helyét a társadalomban hivatásához méltóan, ott az értékes dolgok hiányoznak.

A gazdaembernek célja az, hogy létét biztosítsa: a jövedelmének fokozása és termelésének nagyobbítását. Itt, a Székelyföldön most is ragaszkodnak ahhoz a régi szokáshoz, hogy a szemtermeléssel az élet biztosítva van. Amde, hogy az életet könnyebbé, gond nélkülivé tessék, vannak olyan dolgok, miképen ebben közreműködnek, — vannak olyan növények, melyeket ha a gazdák természetének s földolgozásukra kiváló gondot fordítanak, az anyagiakban nagy előre haladást tapasztalnak, mivel akkor a nemzetnek biztosítva volna jövője, mert az értékes dolgok a derék ember kezében vannak.

Napról-napra kezdjük tapasztalni a szégyenséget s a talaj termő képtelenségét s látjuk az emberek tömegét a városokba vonulni a mindennapi kenyér beszerzése miatt. Tapasztaljuk a kivándorlók számának növekedését s észrevehetően tapasztaljuk azt is, hogy társadalmunknak egyik hullafoltja: az élvezetvágy és urhatnás, óriási mértékben terjed a beteg testen, hogy az erkölcsi halál mihamarabb következzék.

Hogy pedig ez be ne következzen, utat mutatott erre a Füredi Lajos budapesti tanár, ki január hó 27-én az etédi gazdaságban nagyszámú hallgatóság előtt, rámutatott arra, hogy az értékes dolgokkal miként kell bánni a derék embernek.

Előadását mindjárt azzal kezdte, hogy az egyoldalú gazdaságot meg kell változtatni s a talaj termelő képességét más oldalról is ki kell használni, hogy a gazda erszénye töltve legyen.

Erre egy igen alkalmas módot ajánl a kisgazdának: A kender termelés jövedelmességét.

A hol minden ember vet kendert, minden asszony sző, boldog ott a nép, a hol az asszonyok szőnek, fónak, mert ahol ezt az igazi ősmagyar foglalkozást a magyar asszonyok elhagyták, ott az urhatnás, a divathajhászás lábra kapott, mely az erkölcsi telenség posványába süllyeszti a népet.

A hol a kendertermelés kiment divatból, ott a rongyos emberek száma napról-napra nő. Ez pedig szégyen a hazának is. Ezért ajánlja a kendertermelést, mint a Székelyföldre nagyon is alkalmas, hasznos hajtó jövedelmi foglalkozást.

Kimutatja, hogy 1 kat. hold területen — kellő időjárás mellett 30 mázsa kender terem. Ha ezt a gyárnak eladjuk — mázsánként 5 koronát véve — kapunk 150 koronát. Ha a munka értéke fejében 100 koronát leszámítunk, a tiszta haszon 50 korona. Ez pedig nagyon kevés.

De, ha a gazda maga dolgozza fel a kenderét s nem adja a gyárnak, akkor a

30 q kender ad 4 mázsa kitilolt kender, melynek értéke minimum 80 koronával számítva: 320 korona. Ebből, ha levonunk a munkalat, áztatás és tilolás költségeire 180 koronát, a tiszta haszon 140 korona. S hogy a nyövés könnyebbé tevődjék, olasz magot használjon a gazda, amelyet a kirendeltség utján a földmiv. miniszter felelőn ad.

Az olasz magból nőtt kender sarlózni kell mialtal a munka óriásilag meg van könnyítve.

Ezután tárgyalta a kendervetést. Ajánlja, hogy a magtermelés szempontjából a gazda kenderét a kukorica földek széleire ültesse s ezen magaskendereket akkor vágja le, mikor a mag zöld és szárításra otthon helyezze el s így a madarak a magot elhordani nem tudják.

Bálinth Zoltán

(Vége köv.)

HIREK.

— **József főherceg.** Magyarország szíve nagyot dobbant és félő aggodalom szállta meg mindnyájunk lelkét, mikor József főherceg súlyos, majdnem válságossá vált betegségének híre elterjedt. Hazánk népszerű főhercege örökölte ugyanis azt a helyet, melyet feledhetetlen édes atya a nemzet szívében elfoglalt. Az uralkodóház amaz ágából származik, mely három emberöltő óta hazánk közéletével teljesen összefonódott. Nagyatya, a nagy nádorispán, kinek József-téri szobrán ércbetűk öröklítik meg félszázados palatinusi pályáját; atya a honvédség első főparancsnoka, kinek népszerű egyéniségéhez máris legendák fűződnek. E dicső elődök jogutódát birjuk mi benne s immár két év tized tanuskodik róla, hogy ő is azok szellemében, szent hagyományaik szerint, példájukat követve rendezte be a haza ügyének hasznos, a nemzeti társadalomra vonzó és áldásos életét. Mindenütt ott látni őt ahol érdemes alkotásokról, komoly lendületről van szó. Az Akadémia nagy gyűlésein, a színházak előadásain, a tárlatok kiállításain, az ipari tevékenység, a jótékonyosság és a sport széles területén. A fényes palotában, melyet Budavárt, az atyai hajlék helyén, az ország szívében magának tűzhegyül építtetett, boldog családi élete. Augusztus főhercegasszony, az önfeláldozó hitves, királyunk unokája oldalán, viruló gyermekei körében, a legszebb összhangzatba van hozva egyéb tisztével, amit a katonapálya s a hazafiúi hivatás elébe irnak. Ebbe az összhangzatba nyult most a sors megpróbáltatás keze, midőn vakbélgyulladás miatt oly kényes természetű operációt kellett kiállania. De hála az orvosi tudásnak és az ápolói gondosságnak, csak a megpróbáltatásnál maradt s azokra az örömdetes hírekre, amelyek a nagybeteg állapotának kedvezőre fordulását jelentik, milliók szívében támad öröm s a kiállott aggodalmak nyomában még erősebben lobban fel a szeretetnek és ragaszkodásnak őszinte érzése, amely a népszerű főherceget körülveszi.

— **A polgári leányiskola önképző-körének** műsoros diszgyűlése holnap (pénteken) d. u. 5 órakor kezdődik a főreáliskola tornatermében. A kirándulási alap javára tartandó gazdag műsorú diszgyűlésre, ismételten felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Áthelyezés.** Bodó Sándor marosvásárhelyi kir. főügyész Simó József kézdivásárhelyi ügyészségi irnokot a székelyudvarhelyi ügyészséghez helyezte át.

— **Gazdaköri bál a Népház javára.** Székelyudvarhelyt az V. kerületi Gazdakör építendő Népháza javára e hó 3-án (szombaton) este 7 órától kezdődőleg a róm. kath. iskola helyiségében kosaras téncestélyt rendez személyenkint 1 K belépési díjjal. Székely zene és jó bor mellett lesz a mulatság a jótékony célra.

— **Forint helyett korona.** A jó öreg forintnak befellegzett. Elfoglalta helyét a korona s most már végső perceiben számlálhatja az, akinek van. A képviselőház ugyanis törvényt hozott, a melyben elrendeli, hogy a magyar szent korona országainak egész területén a kereskedők, iparosok a közönséggel szemben csakis a koronaértékben való számítás használhatják. Tilos ennelfogva más, mint koronaértékben való számítás használata ajánlatokban, számlákban, jegyzékekben, számadásokban, árjegyzékekben, hirdetésekben és a nyilvánosságnak szánt közleményekben, továbbá kirakatokban, üzlet-helyiségekben, kiállításokon és hasonló alkalmakkor. Aki e tilalom ellen vét, kihágást követ el és az illetékes kir. járásbíróság által 200 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetendő.

— **Halálozás.** Simó Béla kir. törvényszéki irodatiszt 36 éves korában január hó 27-én elhalt Székelyudvarhelyt. Temetése 30-án d. u. 3 órakor az igazságügyi tisztviselők testületileg történt részvételével és nagy közönség jelenlétében volt meg. A székelyudvarhelyi kir. Törvényszék, Járásbíróság és Ügyészség tagjai koszorút helyeztek elhunyt munkatársuk ravatalára s külön gyászjelentésben, mely fájdalommal tudatták halálát.

— **A Pénzügyi Intézetek Országos Egyesületének Erdélyrészi Szövetsége,** a mely december 10-én Széll Kálmán v. b. t. t. elnöklésével és az erdélyrészi pénzügyi intézetek tömeges részvételével tartotta alakuló közgyűlést Kolozsváron, működését megkezdte. Az alakulás óta lefolyt rövid idő alatt is jelét adta a Szövetség annak a jelentős munkásságnak, mely számára az alakuló gyűlésen Széll Kálmán v. b. t. t. elnök és Dr. Hantos Elemér orsz. képviselő igazgató által kijelöltetett. A Szövetség ezideig számos esetben szerzett gyorsan és előnyös feltételű visszlészárolási hitelt azoknak az intézeteknek, amelyek a jelen nehéz pénzügyi viszonyok között várakozás teljesen fordultak hozzá. Hasonló eredménnyel intézkedett a nagyszámban előfordult többi anyagi jogi adó és illeték, valamint könyvelésügyi megkeresésekben. A tisztikar, Lendvay Emil kir. tanácsos elnök irányításával most dolgozik annak a nagyszabású programnak az összeállításán, a mely részletesen megjelöli azokat a feladatokat, amelyeket az erdélyrészi pénzügyi intézeteknek eredményes üzleti tevékenységük közepette gazdasági és társadalmi szempontból teljesíteniök kell. A Pénzügyi Intézetek Országos Egyesülete Erdélyrészi Szövetségének főtitkára Miklós Armand tanár személyesen keresi fel az erdélyi pénzügyi intézeteket s így közvetlen összeköttetést létesít a Szövetség és tagjai között.

— **Erdélyrészi országos kirakóvásárok.** Február 1-én Nagyekemező, Szászszentgyörgy Teke, 3-án Etéd, Gyéres, Gyergyóditró, Kátana, Oláhláposbánya, Somkerék, Szamosújvár, Ujegyház, 5-én Szásznádas, 6-án Magyaros, Nagymás, Prázmár, 8-án Barót, 9-én Csikszereda, Kőszvényes, 10-én Nagyilonda, Szamosnagygyoroszló.

— **Szelkéért a messze távolból.** Az északnyugati felföld vidékéről, a bars megyei ref. tanítóegyesület elnökének és lelkes társainak agitációjáról veszünk lapunk zártakör hírt, hogy a lelkesedni tudó barsi tanítók a Tanítók Fürdőjének megteremtéséhez nemcsak maguk járulnak hozzá részvényjegyzéseikkel, de környezetükben annak érdekében a legmesszebb menő agitációt is fejtik ki. Amidőn örömmel üdvözljük a bars megyei tanítóknak a Tanítók Fürdője iránt megnyilvánuló lelkes pártolását, ohajtjuk, hogy minden vármegye tanítósa hasonló lelkesedéssel támogassa a közös törekvést, s akkor a tanítók társadalmi fürdője, mintegy varázstüresre fog előállni.

— **Nőtlen katonatisztnek** vagy másnak egy csinosan butorozott szoba azonnal kiadó. Cím e lap kiadóhivatalában.

Közönség köréből *

Kedélyes állapotok — a kerületi pénztárnál.

Székelyudvarhelyt tudva levőleg van egy Kerületi Munkásbiztosító Pénztár, mely az utóbbi időben fránya nagy „hivatal”-la nőtte ki magát.

Hogy milyen nagy „hivatal”-nak képzelet magát ez a „Pénztár”, ennek jelölje ide írtatok egy „Felhív”-ást, mely így szól:

„Székelyudvarhelyi Kerületi Munkásbiztosító Pénztár. Tekintetes N. N. munkaadó, alkalmazott urnak — Felhívjuk, hogy 1912. évi január hó 29. napján d. e. 8 órakor a pénztár hivatalos helyiségében kihallgatás véget (sic!) a törvényes jogkövetkezmények terhe alatt megjelenni szíveskedjék. Székelyudvarhely, 1912. január hó 24-n. Wagner Henrik igazgató. P. H. Olvashatatlan aláírás”

Ilyen fölényes, ilyen „jogkövetkezmények terhe”-vel fenyegető felhívás, — úgy értesülök — mintegy 50—60 darab is került forgalomba, hogy minő okból és miesoda céllal, azt most kutatni nem akarom.

Annyi tény, hogy rémüldözve, holmi büntetéstől való félelemmel terhelten, majdnem mindnyájan megjelentek a „Felhív”-ot tak a „pénztár” pazar bőkezűséggel berendezett „hivatalos helyiségében” — „kihallgatás véget”...

Az 1907. XIX. t.-c. rendelkezik a munkásbetegségélyezésről és balesetbiztosításról. Ennek keretében van meghatározva az a jogkör, melyben a törvényből kifolyólag önkormányzati rendszerrel alkotott szervek működhetnek.

Arról azonban, hogy a kerületi pénztárak hatósági jelleggel volnának felruházva; „kihallgatás”-okat foganatosíthatnának és pláne „törvényes jogkövetkezmények terhe alatt” idézőket vagy saját szavuk szerint: közvetlen „felhívást” bocsáthatnának ki a munkaadók- vagy alkalmazottakhoz előtük való megjelenésre, a törvényben intézkedés nem található. Tehát ez a cselekmény nyilván törvényellenes önkénykedésnek tűnik fel és másnak nem is nevezhető. Mert a kerületi pénztár nem hivatal, annál kevésbé bíróság.

Ebből aztán önként következik, hogy sem a munkaadóra, sem pedig az alkalmazottakra abból, hogy ha a kerületi pénztár nagy hatalmu igazgatója és olvashatatlan aláírású tisztviselője (mert valószínűleg tisztviselő volt a másik aláíró, mivel az elnök neve, aki talán nem is tud erről, hiányzott) „Felhívás”-ban magas színe elé idézi, de más dolga lévén, rá sem ügyel a fontoskodó írásra, soha semmiféle „törvényes jogkövetkezmények” nem származhatnak.

Furcsa farsangi (még messze van április!) viccek is származnának abból, ha X-et vagy Y-t bármelyik egylet elnöke vagy titkára per ad audiendum verbum maga elé citálna — a „törvényes jogkövetkezmények terhe alatt”...

A kerületi pénztár jelenlegi eljárása hasonló ehhez s épen azért jogtalan zaklatása úgy a munkaadók-, mint az alkalmazottaknak. Ez ellen pedig mind a két részről a legerélyesebben tiltakozni kell.

A pénztár vezetősége vagy ismeri jogkörét s ez esetben eljárásával túllepte a megengedhető határt, vagy nem tudja meddig szabad járnia és akkor hivatását sem leh t képes betölteni.

Bármelyik látszólagos ténykörülmény is nyerjen beigazolást, az ilyen és ezekhez hasonló tulkapásokat vagy tudatlanságokat, — meg kell szüntetni. **ABOLICIONISTA.**

E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

— **Csomagoló papir** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

521—912 tlv. sz.

Hirdetmény

Vargyas község telekkönyve bir-tokszabályozás következtében át-alakított és ezzel egyidejűleg azok-ra az ingatlanokra nézve melyekre az 1886. évi XXIX. t. c. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulaj-donjoginak bejegyzését rendelik az 1892. évi: XXIX. t. c. cikkben szabá-lyozott eljárás a telekkönyvi bejegy-zések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok kik az 1886. XXIX. t. c. 15 és 17 § ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVII. t. c. 5 és 6 § aiban és az 1891: XVI t. c. 15 § a) pontján foglalt ki-egészítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII t. c. 7 §-a és az 1891-1892. évi: XXIX. t. c. 15 § b) pontja alapján történt törölések érvénytelenségét ki-mutathatják e végből törlési kereset-töket hat hónap alatt vagyis 1912. évi augusztus hó 2. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hossza-bítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a har-madik személynek, aki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett hátrá-nyára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX. t. c. 16 és 17 §-ainak esetei-ben ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t. c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tény-

leges birtokos tulajdonjogának be-jegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondá-sukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi augusztus hó 2 napjáig bezáró-lag a telekkönyvi hatósághoz nyujt-sák be, met ezen meg nem hosszab-bítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telek-könyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különben azok, akik az 1. és 2. pontban kö-rülírt eseteken kívül az 1892: XXIX t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogait bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdon-jog arányának az 1889 XXXVIII t. c. 16 §-a alap án történt bejegy-zését sérelmesnek találják — e te-kintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi augusztus hó 2 napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elte te után az átalakításkor közbejött é-ves bevezetésből származó bármi-nemű igényeket jó hiszemű 3-ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes utján és csak idő-közben nyilvankönyvi jogokat szer-zett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyi-

ben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilye-deket pótlólag benyújtanak, az ere-áetieket a telekkönyvi hatóságnál ntvehetik.

A kir. járásbiróság telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1912. évi január 24-én.

DR FÖLDES s. k. kir. jbiró

A kiadmány hitelül -

Wermescher kir. tlv vezető.

921—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906 évi július 6 án 14114. sz. alatt el-rendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir-törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó Oroszhegy község telek-könyveiben felvet mindazon ingatlá-nokra nézve, a melyekre az 1886-29. az 1889 évi XXXVIII. és az 1891 XVI. t. c. a tényleges birtó-kos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. c. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kap-csolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése foganatosíttassék.

E célból a helyszíni eljárás Orosz-hegy községben 1912. évi március hó 18-án fog kezdődni.

1. Ennél fogva felhivatnak mind-azok, akik a telekkönyvekben elő-forduló bejegyzésekre nézve ok-adolt előterjesztést kívánnak tenni hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött hatánap kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az

előterjesztéseket igazoló okirato-mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ing-anokhoz tulajdonjogot tartanak, telekkönyvi bekelezésére alkalm-okirataik nincsenek, hogy az átírás az 1886. XXIX. t. c. 15. 18 és 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7 és § ai értelmében szükséges adatot megszerezni iparkodjanak és azo-kaik igényeiket a kiküldött előtt i-zolják, avagy oda hassanak, ho-az átruházó tkvi tulajdonos az ruházás létrejöttét a kiküldött el-szóval ismerje el és a tulajdon bekebelezésére engedélyét nyil-ítsa' mert különben jogait az ez az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg m-megszűnt követelésre vonatko-zalógjog, vagy megszűnt egyéb j-van nyilvankönyvileg bejegyez-ugysintén az ily bejegyzésekt-terhelt ingatlanok tulajdonosai, ho-a bejegyzett jognak törlését kér-dezzék, illetve hogy törlési eng-mély nyilvánítsa végett a kiküld-eltől jelenjenek meg, mert el-esetben a bélyegmentesség hedve-ményétől elesnek.

A kir. törvényszék, mint tkvi h-tóság.

Székelyudvarhely, 1912. jan. 22-

Bella Kálmán s. k.

kir tszéki albiró,

A kiadmány hitelül.

DÓSA kir. tlv vezető

Czell Frigyes**és Fiai**

bertermelő és bornagykereskedő

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás ter-mészettadta valódi erdélyi hegyi borkban. Hordókban és palac-kokban. Kitűnő sajáttermés és vörös bork.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESEN tehát a Székely-Udvarhelyben

Udvarhelyvármegye Nemes Csa-adjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállí-tott, az egyes családok címerve-illusztrált mű, igen becses család-örténeti adatokat tartalmaz

KÖHÖGÉS

rekedség és hurut ellen nincs

jo Rethy-féle pe-metefű cukorkánál

Vásárlásoknál azonban vigyázzunk és ha-tározottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a RÉTHY név.

doboz 60 f. Mindenütt kapható

B O R!

Fernengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykeres-kedőnéi

a legjobb minőségben, nagy válasz-tékban és legelőnyösebb árak mel-et nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcelán és **Régiségeket** megbiza-Fa tásból azonnál megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz.

Arany, brilliáns éksze-reket, ezüst tárgyakat

(tört állapotban is) bár-milyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester. **Kolozsvárt.**

Levélbeni megkeresésre azonnal vá-laszol

Sürgőnyeim: **Dietrich**

ékszerész **Kolozsvár.**

Bélyegzők és pe-ésétymók min-denféle kivitelben gyári áron pontosan hibátlan szövegezés-sel kaphatók "Szé-kely-Udvarhely" ki-adóhivatalában (Be-tegh Pál könyv- és papír kereskedés-ben) Székelyudvar-helyt Vidéki megren-

deléseket az ország bármely részébe gyor-san teljesít.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált. Ta-mud-erkölcsöket emlegetni, bár a leg-több ember ismeri a Talmudot, ne-m ismeri éppen azokat a részeket, amelye-a keresztény világot érdeklik a melye-t saját jól felfogott érdekeinek meg-óvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tan-anya, és az 6 theológiájuk. Nincs a a pikáns pornographia, nincs az a rém-regény, ami ennél érdekesebb lenne

A Talmud kivonat, de szöszörin-fordításban most jelenik meg 320 kvar-oldalon. Ára 10 korona. Népies kiadá-s 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Katholikus és református im-könyveke lap kiadóhivatalában kapható.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalett-modell közül a BU-

DAPESTI BAZAR egy évfolyam-ban. Előfizetési ára: negyedévr-2 korona. Ingyen mutatványssz-ot küld a „BUDAPESTI BAZAR”

kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-22. (Budapesti Bazár-ház.)

Február elején megnyilik — Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. a. az új férfi és női divataruház

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban, női kosztümök, pongyolák és külön-féle bluzokban. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkben.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely

VÁSÁRNAPI ÚJSÁG

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vásárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.

Mutatványzókat kívánatra minden-kinél küld a „Vásárnapi Újság” kiadó-hivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.